

## דף ז.

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן שנד פעיף ו

ז. גנב או גזל ולא נתייאשו הבעלים אינם יכולים להקדיש לא הגנב והגזולן ולא הבעלים<sup>ו</sup>, אפי' אם יש להם עדי גניבה וגזילה ויכולים להוציאו בדיינים, לפי שאינו ברשותם, והגנב והגזולן אינם יכולים להקדיש לפי שאינו שלהם.

בד"א במטלטלין אבל בקרקעות<sup>ז</sup> אם יש לבעלים עדים שיכולים להוציאו בדיינים יכולים הבעלים להקדישו כי בכל מקום הוא ברשותם.

י"ד סימן רנח פעיף ז

עיין לעיל דף ו. עין משפט ח

עין משפט ד.ה.ו.

ח"מ סימן קלח פעיף ג

ג. בטלית שאוחזין בה שניהם וכל אחד אומר כולה שלי שהדין ששניהם נשבעים, איירי באוחזים בשפת הטלית<sup>ח</sup> שאין ביד שום אחד ממנה שלוש אצבעות על שלוש אז חולקין, ואפי' צד אחד מוזהבת חולקין אותה לפי שוויה.

אם כל אחד תופס קצתה בידו וזה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, זה נוטל עד מקום שידו מגעת, וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקים בשוה בשבועה<sup>ט</sup>, ויש לכל אחד לגלגל על חבירו שכל מה שנטל במה שתפוס והיה בידו כדין נוטל.

ו. מבב"ק ע' ע"א ובפ"ק דבב"מ ז' ע"א.

ז. שם בב"מ בסוגיא ומימרא דרב נחמן.

ח. כרב פפא במציעא ז' ע"א ומימרא דרב מרשיא שם שאין לכל אחד תפיסת ג' אצבעות על שלוש אצבעות, וג' אצבעות הוי דבר חשוב, אבל בפחות מזה אינו חשוב ליטלו קודם, אבל הרשות בידו אם רוצה ליטול מה שבידו בלא שבועה גם בפחות מג' אצבעות, וכן משמע מהרא"ש. ש"ך ס"ק ד'.

ט. והש"ך בס"ק ה' הוכיח מהש"ס דהעיקר כדעת רוב הפוסקים דגם במה שאוחזים צריכים שבועה. ועיין גם בסמ"ע ס"ק י"א.

עין משפט ז.

הו"מ סימן קצה סעיף ד

ד. ה. אפי' שהמקנה לא תפס כל הכלי בקנין סודר אלא מקצתו ונשאר מקצתו ביד הקונה קנה<sup>ו</sup>, והוא שיאחוז ממנו שיעור כלי שזה ג' אצבעות<sup>ב</sup> ובפחות מג' אצבעות צריך שיחזיק בכדי שיכול לנתק<sup>ל</sup> כל הכלי<sup>מ</sup> אצלו.

הגה: י"א דאין קנין<sup>ב</sup> במחזיק בפחות מג' אצבעות.

הגה: אין המוכר יכול לעכב הכלי או לחתוך מקצתו שסתם קנין ע"מ להחזיר הוא<sup>פ</sup>.

הגה: אין מקנין בכלי אלא מדעת בעליו<sup>ע</sup>. וע"כ מי שלקח סודר מחבירו בלי ידיעתו והקנה בו אין זה קנין.

הגה: י"א דאפי' בכלי השאול לו, אין מקנים בו<sup>פ</sup> אלא א"כ השאילו כדי להקנות בו, וכן נראה.

י. מימרא מפורשת בפ"ק דמציעא ז' ע"א.

כ. היינו ג' אצבעות על ג' אצבעות שאז שם כלי עליו לענין טומאה, וכ"כ רש"י והרשב"א, ומשום שסתם קנין הוא בסודר לכן נקטו שיעור זה ומזה נלמד לכלים אחרים. סמ"ע ס"ק י"ב. שבעינין שיהיה בהם שיעור כלי לענין טומאה אם יפסק מה שבידו.

ל. כ"כ הב"ח, ודוקא לענין קנין סודר ע"מ להקנות מועיל בשיכול לנתקו ולהביאו אצלו, אבל לענין שיקנה כל הכלי לא מהני כמ"ש בס"י רס"ט סעיף ה', או אפשר דדוקא במציאה שאין דעת אחרת לא מהני כדי שיכול לנתקו אבל במכירה דדעת אחרת מקנה מועיל גם ביכול לנתקו אצלו, אך הש"ך בס"ק ו' מסיים שנראה עיקר דלא מהני גם בדעת אחרת מקנה ורק בקנין סודר שהוא ע"מ להקנות מהני כדי שיכול לנתקו ולהביאו אצלו. ועיי' בביאורים ס"ק ב' תירוץ אחר.

מ. והסמ"ע בס"ק י"ג כתב דלאו דוקא כל הכלי אלא מספיק שיכול לנתקו ולהביא אצלו שיעור כלי שהוא ג' אצבעות על ג' אצבעות ובלשון הרמב"ם לא כתב "כל הכלי".

נ. ולא מהני במה שיכול לנתקו ולהביאו אצלו. סמ"ע ס"ק י"ד.

ס. ובקצות ס"ק ד' כתב דאפי' לא קנהו כמו מתנה ע"מ להחזיר שקנאו לשעתו, שבקנין סודר לא קנאו אלא ע"מ להקנות החפץ שכנגד הסודר בלבד. ועיי' בקצות סי' ק"צ ס"ק ד'.

ע. רשב"א בתשובה ח"א סי' אלף י"ט ובמיוחסות סי' ק"א.

ועיי' בפעמוני זהב שהעלה דאם הקונה נתן למקנה משכון דבשעת הלואה, מידי פלוגתא לא נפקינן ולא קנה בזה אבל במשכון שלא בשעת הלואתו שקנאו מדר"י ודאי קנה בו.

פ. ממרדכי סוף פ' הספינה סי' תקס"ה.

עין משפט זז.

אה"ע סימן קלח פ"ב

ג. נתן לה גט לידה קשור בחוט שנשאר בידו, אם הקשר אמיץ עד שיכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת, ואם לאו מגורשת. ואם הקשר אמיץ רק כדי שהיה יכול לנתקו אילו לא קפצה ידה, ורק מחמת שקפצה ידה אינו יכול לנתקו אצלו, לא הוי נתינה ואינה מגורשת. וי"א דהיא מגורשת.<sup>ז</sup>

עין משפט טז.

ח"מ סימן קלח פ"ג

ג. בטלית שאוחזין בה שניהם וכל אחד אומר כולה שלי שהדין ששניהם נשבעים, איירי באוחזים בשפת הטלית<sup>ק</sup> שאין ביד שום אחד ממנה שלוש אצבעות על שלוש אז חולקין, ואפי' צד אחד מוזהבת חולקין אותה לפי שוויה.  
 אם כל אחד תופס קצתה בידו וזה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, זה נוטל עד מקום שידו מגעת, וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקים בשבועה<sup>ר</sup>, ויש לכל אחד לגלגל על חבירו שכל מה שנטל במה שתפוס והיה בידו כדין נוטל.

ז. דעה ראשונה שאינה מגורשת היא דעת ר"ת וזו דעת השו"ע בסתמא דגם בכה"ג מיקרי שחסר בנתינה, ודעת הי"א דמגורשת היא דעת ר"י. ואם הבעל ציוה לקפוץ לה ידה מודה ר"ת דמגורשת, אבל הרשב"א והר"ן חולקים שאף בציוה לה לא מהני לר"ת, ולא עוד אלא שאפי' ר"י דסב"ל שמגורשת איירי רק בציוה לה אבל בלא ציוה מודה ר"י שאינה מגורשת, ב"ש וע' בהגר"א או' ג'. ומר"מ משמע שאם יפסק החוט מגורשת לכו"ע אבל משאר פוסקים לא משמע הכי, ב"ש.

ק. כרב פפא במציעא ז' ע"א ומימרא דרב משרשיא שם שאין לכל אחד תפיסת ג' אצבעות על שלוש אצבעות, וג' אצבעות הוי דבר חשוב, אבל בפחות מזה אינו חשוב ליטלו קודם, אבל הרשות בידו אם רוצה ליטול מה שבידו בלא שבועה גם בפחות מג' אצבעות, וכן משמע מהרא"ש. ש"ך ס"ק ד'.

ר. והש"ך בס"ק ה' הוכיח מהש"ס דהעיקר כדעת רוב הפוסקים דגם במה שאוחזים צריכים שבועה. ועיין גם בסמ"ע ס"ק י"א.

עין משפט כ.

הו"מ סימן פה פעיף טו

טז. שניים האוחזים בשטר, **ש** המלוה אומר שלי הוא, והלוה אומר שלי הוא ופרעתיו וממני נפל, אם היה שטר שיכול לקיימו, זה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות מחציין וזה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות מחציין, **ה** וישלם הלוה מחצה. ואם אינו יכול לקיימו, **א** ישבע הלוה היסט שפרעו, **ב** וי"א דאם הוא מקויים ואוחזין בו שניהם בשוה, בתופס או בתורף, או ששניהם אוחזין בגליון אפי' כל התורף קרוב לאחד יותר מחבירו כל אחד ישבע שאין לו בו פחות מחציו, ויפרע לו חציו, אפי' אם יש בו נאמנות.

ואם אחד אוחז בתופס ואחד בתורף, האוחז בתורף נוטל יתרון הממון ששה התורף על התופס, והשאר יחלקו בשוה **ג** בשבועה.

עין משפט ל.

הו"מ סימן פב פעיף א

א. מלוה שהוציא שטר שאינו מקויים, ואינו מוצא עדים לקיימו, והלוה

**ש**. והוצאתיו להפרע בו, והוא מברייאת דף ז' במציעא וכדברי ר"י שם, וכן כדברי ההלכות שלא חילק בין תופס לתורף.

**ת**. ומה שהלוה משלם מחצה היינו שבאו שניהם אדוקים בשטר בפני ב"ד, ואחר כדי דיבור אמר הלוה פרוע, אבל אם תיכף כשבא לבי"ד אמר פרוע והיה ביד הלוה לקרוע השטר קודם בואו לביה"ד, נאמן במיגו שפרוע. נתיבות ס"ק ל"ח.

ומה שהלוה משלם מחצה היינו משוויו של חוב שבשטר, שיש שטר שאין יכול להוציא בו מיד הלוה כל הסך הכתוב בו, סמ"ע ס"ק מ"ט.

**א**. דנאמן לומר פרוע במיגו דמזוייף. סמ"ע ס"ק מ'.

**ב**. סברא הראשונה כפי' רש"י ד"ה שטרא והסוגיא כרשב"ג וקימ"ל כרבי ואין נפ"מ היכן אוחזין. והי"א בטור ס"ל דאף לרבי אתי הסוגיא, דרק בדבר שמחזיקים ושזולתו יפסל השטר בזה חולקין, אבל במחזיקים בדבר שזולתו כשר השטר, בזה עדיף תורף מתופס, ועיין בריטב"א.

ועוד כתב הטור דאם יש כאן עדי מסירה נמצא דבין בתופס בין בתורף שניהם כשרים לגבות בו בלי עדי חתימה, וכל היתרון של התורף שיש בו עדי חתימה מהני רק אם ימותו עדי מסירה או ילכו להם למדינת הים, ואז בכה"ג מחשבין עליו התורף על התופס לענין זה, ובשאר יחלוקו בשבועה. נתיבות ס"ק ל"ט.

**ג**. כתב הש"ך בס"ק מ"ה דצ"ע אם מה שבידו נוטל בלא שבועה ורק על השאר שאין בידו נשבע שאין לו בו פחות מחציו, או שמא הכל בשבועה כמו בסי' קל"ח סעיף ג'. דאפשר בשטר שאני.

מודה שכתבו אלא שטוען פרעתי, נאמן <sup>ז</sup>, ואפי' אם כתוב בו נאמנות <sup>ה</sup> אינו מועיל, וה"ה אם טוען אמנה <sup>י</sup> או כתבתי ללות ולא לויתי, או על תנאי נעשה ולא נתקיים התנאי, או קטן הייתי כשנכתב השטר, בכל אלו הטענות המבטלות השטר נאמן <sup>ז</sup>. ואם אח"כ ימצא המלוה עדים לקיים השטר בבית דין הרי הוא כשאר שטרות וגובה בו <sup>ח</sup>.

**הגה:** ב. טען שהשטר מזוייף ואח"כ הביא המלוה עדים לקיימו ואמר הלוי פרוע, י"א דהוחזק כפרן <sup>ט</sup> ואינו נאמן אחר שאמר מזוייף, וכאילו אמר לא לויתי שאינו נאמן אח"כ לומר פרעתי, וי"א דנאמן לומר פרעתי <sup>י</sup>, שהרי לא כפר בהלוואה רק שאמר השטר מזוייף, ורצה לומר שיקיימו ואח"כ ידון עמו.

**ד.** כתובות י"ט ע"א פלוגתא דרבנן ור"מ ודאמוראי, ופסק הרי"ף במציעא כרבנן וכתב נחמן דסוברים מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, וכן פסק הרמב"ם בפ' י"ד ממלוה הלכה ה'.

**ה.** מיגו דיכול לומר מזוייף הוא עם הנאמנות שבו, סמ"ע ס"ק ב', ודוקא כשאמר תוכ"ד, אבל אם לאחר כ"ד אמר פרוע או אמנה אינו נאמן דמיגו למפרע לא אמרינן, כ"כ הט"ז.

**ו.** ואפי' אומר שהעדים ידעו שזה אמנה ועושה אותם רשעים בכך, כיון שאינו עושה אותם לפסולים נאמן במיגו דמזוייף, אבל העדים עצמם אינם נאמנים במיגו גם במקום שעושים עצמם רשעים, כ"כ הש"ך בס"ק ב'. ונתיבות ס"ק ב' בחידושים.

**ז.** ואע"ג דבסוף סי' מ"ו פסק בעדים שאומרים אמנה היו דברינו או קטנים היינו אין נאמנים מטעם שהם רשעים, היינו כשהם עצמן אומרים כן דאין אדם משים עצמו רשע ופלגינן דיבורייהו, אבל כשהלוה אומר כן וא"א לקיים השטר ואין עדים לפנינו שאומרים כתב ידינו הוא זה, נאמן הלוה במיגו דמזוייף. ולפי"ז אם יבואו עדים ויאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אמנה הוא, נתקיים בכך השטר, כ"כ הש"ך בס"ק ב'.

ומ"מ הלוה צריך לישבע, ואינו יכול לומר לא אשבע עד שתקרע השטר, ש"ך ס"ק ד'.  
**ח.** ואפי' מלקוחות שקנו אחרי שנשבע, סמ"ע ס"ק נ"ה דמ"מ הלוה חייב לישבע עם טענתו לפני הקיום שזה אמנה וכדומה, וכמו שכתב הש"ך בס"ק ד'.

**ט.** נ"י בכתרא וכתב שם שאינו נאמן גם להביא עדים שפרעו אחרי שהוחזק כפרן.  
**י.** תשובת הרשב"א ח"ג סי' פ"ו וכתב הסמ"ע דאם אמר להד"ם לכו"ע הוי כאומר לא פרעתי סמ"ע ס"ק ז'.

**דף ז:**

עין משפט א.

ח"מ סימן פה ע"פ ו.ז

ו. ה. המוצא <sup>ב</sup> שטר חוב אע"פ שיש בו נאמנות, אפי' הוא <sup>ל</sup> תוך זמנו, ואפי' <sup>מ</sup> אין בו אחריות, והלוה מודה לא יחזיר, דחיישינן לפרעון ולקנוניא, ואפי' אמר <sup>נ</sup> הלוה או המלוה <sup>ו</sup> נקב יש בו בצד אות פלונית, לא יחזיר לא ללוה ולא למלוה, <sup>ע</sup> ואם מפורש בשטר שאין בו אחריות, אם החייב מודה יחזיר.

ז. <sup>ו</sup> במקום שאין חשש לפרעון ולקנוניא כגון שיש ללוה <sup>פ</sup> בני חורין שמספיקין לשעבוד החוב שבשטר, אם החייב מודה יחזיר, וה"ה אם <sup>צ</sup> נמצא ביום שנכתב השטר וכתוב בו <sup>ק</sup> קיום בי"ד, אם החייב מודה

**כ.** ממשנה מציעא י"ב ע"ב וכחכמים אפי' שיש בו נאמנות, שלא האמינו אלא כשיוצא מתחת ידו.

**ל.** אע"פ שחזקה אין אדם פורע תוך זמנו כמבואר בסי' ע"ח, מ"מ כיון שיש ריעותא של נפילה, אנו אומרים שמא פרע ומש"ה לא נזהר בשמירתו. סמ"ע ס"ק י"ז. ואם אמר הלוה לא לוייתי והמלוה נותן סימן הוחזק כפרן הלוה, וגובה בו. נתיבות ס"ק י"ד ועיין במה שכתב עוד.

**מ.** דאחריות טעות סופר, אלא א"כ מפורש בלי אחריות וכמו שהמחבר מסיים. וכמבואר במציעא י"ג ע"ב.

**נ.** היינו שאחד אומר הסימן והשני אינו מודה לו, ש"ך ס"ק כ'.

**ס.** שהרי נשתהה ביד המלוה ויודע בו הסימן, ואפשר שנפל מיד הלוה והוא פרוע, או שנפל מיד המלוה, והלוה יודע הסימן. סמ"ע ס"ק י"ח.

**ע.** פירוש שאינו משעבד את נכסיו, שלא יטרוף ממה שימכור או יתן לאחרים, כ"כ ה"ה ריש פ' י"ח מהלכות גזילה. ואז אין כאן למה לחוש.

**פ.** דעת הש"ך שמדובר בידוע שאינו חייב לשום אדם כגון שהכריזו בעיר, או שיש תקנה בעיר שאין שום שטר מקבל תוקף רק מנאמן העיר, שאם לא כן חוששין שמא חייב לשום אדם ומודה בשטר זה כדי להפקיע חובו, והסמ"ע ס"ל דלא חיישינן רק לפסידא דלקוחות הידועים לנו. סמ"ע ס"ק י"ט וש"ך ס"ק כ"ב.

**צ.** מימרא דרב אסי אמר ר"י דלפריעה דבת יומא לא חיישינן. ממציעא דף י"ז ע"א. כפי' רב כהנא שם, וכדעת הרי"ף והרמב"ם. דאז ליכא למיחש לקנוניא שהרי אם היה רוצה היה כותב לו שטר מחדש כיון שהוא בו ביום, וגם אין חשש שמא פרעו ורוצה לחזור וללות בו משום הרווחת שכר הסופר, שהמלוה לא יעשה כן כיון שאין רווח למלוה שבו ביום הוא.

**ק.** עיין בש"ך דדעתו להלכה דלא בעינן הנפק וכהרשב"א והתוס' ועוד פוסקים, אבל בנתיבות בביאורים האריך להסביר דעת המחבר הרי"ף והרמב"ם מדוע צריך הנפק ע"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ר יחזיר.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן פה פעיף טו

טז. שניים האוחזים בשטר, ש המלוה אומר שלי הוא, והלוה אומר שלי הוא ופרעתיו וממני נפל, אם היה שטר שיכול לקיימו, זה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות מחציין וזה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות מחציין, וישלם הלוה מחצה. ואם אינו יכול לקיימו, א ישבע הלוה היסת שפרעו, ב וי"א דאם הוא מקויים ואוחזין בו שניהם בשווה, בתופס או בתורף, או ששניהם אוחזין בגליון אפי' כל התורף קרוב לאחד יותר מחבירו כל אחד ישבע שאין לו בו פחות מחציו, ויפרע לו חציו, אפי' אם יש בו נאמנות.

ואם אחד אוחז בתופס ואחד בתורף, האוחז בתורף נוטל יתרון הממון

ר. וי"א שדין זה שבנמצא בו ביום מחזירין אין בעינן שיהיה החייב מודה, אלא אפי' אינו מודה רק שאינו לפנינו יחזיר, דלפרעון בו ביום לא חוששין, אבל בלוה לפנינו ואומר פרעתי וממני נפל לא יחזיר, והעיקר כדעה ראשונה, כך פירש הנתיבות בס"ק י"ז דברי המחבר שהעירו עליו הסמ"ע והש"ך שהוא מגומגם ע"ש.

ש. והוצאתיו להפרע בו, והוא מברייאת דף ז' במציעא וכדברי ר"י שם, וכן כדברי ההלכות שלא חילק בין תופס לתורף.

ת. ומה שהלוה משלם מחצה היינו שבאו שניהם אדוקים בשטר בפני ב"ד, ואחר כדי דיבור אמר הלוה פרוע, אבל אם תיכף כשבא לבי"ד אמר פרוע והיה ביד הלוה לקרוע השטר קודם בואו לביה"ד, נאמן במיגו שפרוע. נתיבות ס"ק ל"ח.

ומה שהלוה משלם מחצה היינו משוויו של חוב שבשטר, שיש שטר שאין יכול להוציא בו מיד הלוה כל הסך הכתוב בו, סמ"ע ס"ק מ"ט.

א. דנאמן לומר פרוע במיגו דמזוייף. סמ"ע ס"ק מ'.

ב. סברא הראשונה כפי' רש"י ד"ה שטרא והסוגיא כרשב"ג וקימ"ל כרבי ואין נפ"מ היכן אוחזין. והי"א בטור ס"ל דאף לרבי אתי הסוגיא, דרק בדבר שמחזיקים ושזולתו יפסל השטר בזה חולקין, אבל במחזיקים בדבר שזולתו כשר השטר, בזה עדיף תורף מתופס, ועיין בריטב"א.

ועוד כתב הטור דאם יש כאן עדי מסירה נמצא דבין בתופס בין בתורף שניהם כשרים לגבות בו בלי עדי חתימה, וכל היתרון של התורף שיש בו עדי חתימה מהני רק אם ימותו עדי מסירה או ילכו להם למדינת הים, ואז בכה"ג מחשבין עילוי התורף על התופס לענין זה, ובשאר יחלוקו בשבועה. נתיבות ס"ק ל"ט.

**שונה התורף על התופס, והשאר יחלקו בשונה בשבועה.**

**ג.** כתב הש"ך בס"ק מ"ה דצ"ע אם מה שבידו נוטל בלא שבועה ורק על השאר שאין בידו נשבע שאין לו בו פחות מחציו, או שמא הכל בשבועה כמו בסי' קל"ח סעיף ג'. דאפשר בשטר שאני.